

De Fuga Ministerii Ecclesiastici : Disputatio Theologica Eaqua Circularis

Rostochii: Typis Joh. Weplingii, [1704]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1860856144>

Druck Freier Zugang

RU theol. 26.April.1704

Fecht, Jo.

1d

18
DE

495
63

FUGA
MINISTERII EC-
CLESIASTICI
DISPUTATIO THEOLOGICA
EAQUE CIRCULARIS.

QVAM
CONSENSU MAX. REV. FAC. THEOLOGICÆ
SUB PRÆSIDIO

JO. FECHTII, Th. D. &

P. P. CONSIST. DUC. ADSESSORIS ET DISTRI-
CTUS ROSTOCHIENSIS SUPERINTEN-
DENTIS,

PRÆCEPTORIS SUI ÆTATEM VENERANDI,

AD EXAMEN PUBLICUM PROPONIT

ADD. XXVI. APRILIS. ANNO MDCCIV.

HORIS LOCOQUE SOLITIS

JOHANNES SIGISMUNDUS
PILGRIM,

BUXTEHUDA BREMENSIS.

ROSTOCHII,

Typis JOH. WEPPLINGII, Sereniss. Princ. Acad. Typ.

4

1704

Universitäts-
Bibliothek,
Rostock

INCLYTÆ REIPUBLICÆ BUXTEHUDENSIS
PATRIBUS CONSCRIPTIS

VIRIS

*Generosis, Pranobilissimis, Amplissimis, Consultissimis,
Prudentissimis,*

DOMINIS
CONSULIBUS
SYNDICO
SENATORIBUS
SECRETARIO,

PATRIBUS PATRIÆ FIDELISSIMIS,

Dominis Patronis, Fautoribus, ac
Evergetis,

omnis honoris cultu devenerandis,
Exiguum hocce Specimen Theologicum, in contestationem
observantiæ, ut & in commendationem sui,
suorumq. Studiorum,

cum omnigenæ prosperitatis voto humillime
offert, dicat, consecrat

TANTORUM NOMINUM

Devotissimus cultor

JOH. SIGISM. PILGRIM,
Autor & Resp.

❖❖❖❖❖ (I.) ❖❖❖❖❖

I. N. J.

PRÆFATIO.

Onspiciuntur quotidie è valvis nostris dissertationes, sive dogma aliquod fidei illustrantes, sive veritatem adversus illius hostes vindicantes, sive denique in S. literarum exegesi occupatæ, quæ singula laudem equidem merentur non vulgarem. Nobis tamen vitio verti haud poterit, si è materia practica & morali, ad exercitium Christianismi & sacri, ad quod adspiraturi sumus, ministerii propius tendente aliquid selecturi sumus, de quo cum com-militonibus publicam instituamus collationem. Argumentum nobis erit primore intuitu *ὁδοῦ* : *De Fuga Ministerii Ecclesiastici*. Non quod in hoc officio jam degentes, humeros rursus subtrahere ei queamus, sed ne in illud recipiamur, nisi omni nitu renitentes. Me quidem non latet, hanc jam olim, ne de innumeris Theologiæ practicæ aut casuum scriptoribus dicamus, occupatam esse materiam, ab illustri quondam Jcto D. Zieglero, peculiari de *Clerico renitente* tractatu, qui & postea absolutissimi operis libro de Episcopo insertus est, magnam tamen inter nos & illum facile, qui voluerint, deprehendent differentiam, utpote cujus scriptum nihil aliud in se continet, quam commentarium ad Constitutionem Leonis, eumque Juridicum & moralem, ubi primarius libri scopus eo proxime tendit, ut ostendat: detestandum ac damnablem esse morem eorum, qui per casus (ut alias loquimur) obliquos, imprimis dativum, sive per pretiorum vim officium sibi comparare student. Nos vero ex Theologicis principiis ad exemplum Theologorum Moraliū, de Officii Ecclesiastici fuga, modo scholis Theologicis consveto, acturi sumus. Summum autem ac omnia moderans Numen his cœptis annuat benedicatque nostris!

A

TRA.

TRACTATIO.

§. I.

Acturi igitur, ut & modo in præfamine indicavimus, de ministerii ecclesiastici fuga, non eorum nunc sequemur consuetudinem, qui multum temporis & laboris consumunt in enucleandis vocibus in disputationis inscriptione occurrentibus. Hæc enim in nostra hac dissertatione vel ipso solis jubare clariores, & à quovis sine ullo negotio & labore primo quasi intuitu intelligi possunt, ut irritus esset labor, multa de iis proferre verba. Ideoque omissis ambagibus, statim rem ipsam aggrediemur, & universam tractationem nostram eorum methodum, qui de conscientia casibus erudiunt secuturi, in tres quæstiones dispescemus. Quarum prima est:

An fugere ex quacunque causa liceat, ne in ministerium vocemur? Seu an magis in conscientia sit consultum, fugere & declinare publicum Ecclesie officium, quam ambire?

§. II. Supponendum ante omnia est, subjectum, de quo est quæstio, iis esse donis & virtutibus instructum, quæ ad ministerii functionem requiruntur, quod nimirum Theologiæ studio in Scholis incubuerit, aut certe propria quadam ingenii felicitate & privata industria eam sibi rerum sacrarum scientiam comparaverit, quam & aliis prædicando communicare, & regere gregem dominicum sit idoneum. Quin & de eo quæri potest, qui vel in bivio constitutus est, ambigitque, ad quodnam studium animum suum adplicare vel velit vel debeat, aut studium Theologiæ, quod ad ministerium rectâ viâ ducit, jam aliquanto tempore tractavit, & verò conscientia scrupulis vexatur, annon rectius fugere ministerium atque adeo deferere sanctiorem disciplinam debeat, quam periculo, quod ad animum sibi revocat, sese exponere? Videtur autem quæstio de his omnibus intellosa iisdem argumentis vel asseri vel negari.

§. III.

MINISTERII ECCLESIASTICI

3

§. III. Qui enim fugam potius quam ambitionem suadent, statim confugiunt ad summam Ministerii gravitatem, tanto cum animæ periculo conjunctam. Quantum enim istud est, quod apud Ezechielem supremum Numen à Prophetâ atque adco à quolibet Ecclesiæ ministro requirit, ut peccantem quemlibet, siue Rex sit siue rusticus, seu quocumque nomine veniat, vi officii sui redarguat? Id ni fecerit, fore ut justus in cœlis iudex sanguinem mortemque peccantis ab ipso requirat. (a) Penna exhorrescat, hæc scribens, nedum animus hæc altius apud Iese expendens! Præclare omnino Augustinus: *Nihil in hac vita & hoc maxime tempore facilius, letius, hominibusque acceptabilius Episcopi, Presbyteri, Diaconi officio, si persunctorie & adulatorie res agatur, sed nihil apud Deum miserioris tristius, damnabilius, nihil uem difficilius, laboriosius, periculosius.* (b) Chrysostomus præterea (c) *difficilius esse ait Episcopum quam Regem agere.* Quod non tantum de difficiliore cura & sollicitudine in ipso officio, sed & de periculis & tædis ex officii administratione provenientius interpretatur D. Zieglerus, (d) apposite in hanc rem ipsa Chrysostomi verba allegans: *Nonne terrarum orbis imperium tenet Imperator? Hic autem unius civitatis Episcopus est. Sed tantum plus curarum habet hic, quantum interest inter aquam fluminis vento agitatam & inter mare intumescens & insaniens.* Nempe Regis mandantis auctoritas per totum ejus regnum parit obedientiam, quam si recuserint, non copiis militum, sed exercitibus compelluntur. At bonus Ecclesiæ Pastor contemnitur, premitur, exhibilatur impune, calcatur nonnunquam pedibus, nec est qui opem ferat. Et in his ipsis oppressiõibus suis tamen tacere officium, tamen clamare ad raucedinem usque, tamen increpare tempestive & in tempestive cogitur, si vel mortem sibi accipiat, Id ni fecerit, ob aliena delicta damnabitur.

(a) Ezech. XXXIII. 7. f. (b) Epist. CXLIX. (c) Homil. III. in Act.

(d) De Superintend. c. VI. p. 53.

§. IV. Nee opus est exemplis, quæ ex omni Ecclesiæ ætate adduci possent, à nobis dicta comprobari. Intueamur tantum quotidianam experientiam inus Ecclesiæ ministris, qui officio

ficio suo non perfunctorie & adulatorie, ceu paulo ante Augustinum loqui audivimus, quorum equidem non exiguus est numerus, (hi enim dum cuticulam suam curant, officii sui & conscientiae obliviscuntur) sed candide, sincere, animo Deum timente & suamet pariter atque auditorum suorum salutem serio quaerente, fungi cupiunt. Quotusquisque eorum non habet, quod cum Paulo conqueratur: *sumus abjectissimi omnium*, reliquorumque, ubi convenitur, cauda. *A morte saepe haud procul absumus*, insani mundi ludibrio & superbiorum libidini exponimur. *Angelis commiserationem*, hominibus cachinnum facimus. *Sciolis sulti sumus*, eo quod alios correcturi contemptui nos illorum objicimus. *Grandibus fex mundi* audimus, honoratorum confortio indigni. *Esurimus, sitimus, nudi agimus, convictorum colaphis excipimur, excludimur ab aliorum consortio, laboramus propriis manibus, maledictis afficimur, persecutionem sustinemus, purgamenta mundi reddimur, & universorum quiquilie.* (a)

a) 1. Cor. IV. 9. seq.

§. V. Quamquam haec argumenta non concludant, propositum omne ad ministerium Ecclesiasticum adspirandi plane abjiciendum esse, ceu postea dicturi sumus, commovere tamen omnes illos jure meritoque debent, qui vel animum Theologiae adposituri sunt, ne sine praevia gravi deliberatione, & pertinaci voluntate Deo in iustitia & sanctitate serviendi, ad eligendum hoc studium accedant, vel in eo jam profectus, qui eosdem ad hoc munus aptos reddant, fecerunt, ne, qui plurimorum mos est, in divinum officium irruant potius quam illud fugiant. Sunt quicum vix primis labris Theologiam gustarint, nec annos discretionis aut prudentiae assecuti sunt, ita ministerium Ecclesiasticum fugiunt, ut illud vel auro argentoque invadant, vel nuptiarum promissionibus id emendicent, vel favoris secularis captatione in istud sese intrudant. Apollinem valde saepiusque rogavit Paulus, ut apud Corinthios ministerium suscipere. (a) Hodie saepe multumque rogantur Patroni, ut officium conferant, etiam ad rem seriam adhuc immaturis. O si hi considerarent officii, vel Angelicis humeris tremendi, majestatem! *Quis se sapiens ultro currendo*

MINISTERII ECCLESIAST.

currendo & ingerendo vult obijcere servituti & periculo tali, ut det rationem pro tota Ecclesia? ait Gregorius Magnus. Tunc tam cupide involabis officium, de quo audacter Chrysostomus: dico non temere, sed ut affectus sum & sentio. Non arbitror inter Sacerdotes multos esse, qui salvificent, sed multo plures, qui pereant. Quod enim alii peccant, sacerdoti imputatur. (b) Considera itaq; quis ministerium ingressurus es, salutis tuæ propriæ discrimen. Fieri posset ut salvareris, si privatus mortem obires, pereas ex perditione aliorum, quos fidei tuæ creditos neglexisti.

a) 1. Cor. XVI. 12. (b) Homil. III. in act.

§. VI Quantumvis vero nonnisi cum summa modestia & serio Dei timore, sive ad ipsum Theologiæ studium, sive ad Ecclesiasticam functionem, depositis cum Moïse omnis impuritatis carnalis calceis, accedendum sit, non tamen utrumque defugiendum simpliciter est. Nec vero id etiam argumenta antea allata convincunt. Sit enim utique hoc officium Aetnâ gravius & periculis ubique obseptum, superari difficultas divino auxilio potest. Sit onus illud humeris tuis impar, DEUS te corroborare potest & viribus instruere natura tua superioribus. Cum qui te vocat, sit ipsa sapientia, noverit tibi robore suo subvenire, & quæ tibi defunt, gratia sua supplere. Id agnovit Paulus, qui injuncto sibi Apostolatu non in consilium adhibuit carnem & sanguinem, sed cum non esset idoneus ex seipso, Deum tamen idoneum se fecisse testatus est Novi Testamenti ministrum, (a) & indignum licet se confitens, quod tamen susceperat agnoscens, & datorem non ignorans, non omisit quin ubique prædicaret, imo nisi prædicaree, se sibi futurum esse pronunciavit. (b) Apage vero istud serviendi DEO desiderium, quod nonnisi id ei præstare connititur, quod palato tuo sive est, & molli carni, sanguinique luxurianti aridet.

(a) 2. Cor. III. 5. 6. (b) 1. Cor. IX. 16.

§. VII. Qui vero officium Christianum, nisi periculo careat, suscipere renuit, Christo dignus non est (a) & quanta hæc esset superbia, quanta impudentia servi, qui meliorem

A 3

se

se hero suo iudicaret, (b) cum nec Apostoli ipsi subterfugerint, & angustiam & famem & nuditatem & periculum & gladium ob Christi prædicationem sustinere, obque illum mortificari toto die & astuari sicut oves occisionis, (c) quid nos homunculi ægre feramus, si idem nobis obtigerit fatum? Acceptemus igitur *jugum Christi*, quod quam molestum est carni, tam leve & suave est Christum amanti. (d) Et audiamus vocem magistrī pariter atque Brabeutæ nostrī: *gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.* (e)

(a) *Matth. X. 38.* (b) *Job. XV. 10.* (c) *Rom. IIX. 35.* (d) *Matth. XI. 29. 30.* (e) *Matth. V. 12.*

§. IIX. Ut vero quid in quæstione nostra afferendum nobis sit, luculentius appareat, causæ considerandæ sunt, quæ fugam ministerii Ecclesiastici vel iuste svadere possunt vel injuste. Dubitandum non est, injustam fugæ illius causam esse ignaviam & laborum potius quam officii fugam. Quid enim qui ministerium ideo declinant, aliud faciunt, quam quod fecit ille servus nequam & inutilis, qui talentum sibi concreditum in terra defodit, nihilque eo lucrari voluit? (a) Non immerito huc ea tempora referas, de quibus *Basilius* conqueritur: *sua etate ineptos constitutos esse Episcopos, cum idonei & piæ negotiorum tædio se offerre noluerint.* (b) Quare cuilibet, quem donis docendi Deus & natura instruxit, cogitandū illud Apostoli perpetuo est: *hortamur vos serio, ne gratiā divinam, quæ nec in ipso Apostolo vana fuerat, (c) eis xevōv, in vanum accipiat, (d) id est, dotes vobis concessas, ut sine usu sint, ex torpore & ex desidia negligatis, (e) sed exsuscietis potius, (f) nec ignem sub cinere latentem, (quæ est vis vocabuli ἀναζωπυαίνω) suffocetis, qui inflammari potius & in fructus Ecclesiæ salutares accendi debebat.* Id quod *Prosper Aquitanicus* verbis, non exiguos in se nervos habentibus, repræsentavit: *videndum, inquit, utrum iuste faciant illi, qui se removeantes ab occupationibus cunctis nihil humana societati proficiunt, & desideria sua commodis omnium præferentes, utilitatem communem desideratæ vocationis electione contemnunt.* Cum profecto laborantibus opem ferre nolle, cum possis, & communi bono posthabito otiosa quiete frui nihil habeas

beat æquitatis. Ac per hoc contra justitiam faciunt hi, qui merito suæ conversationis vel eruditionis electi, otiosum studium fructuosæ utilitati regendæ multitudinis anteponunt, & cum possint laboranti Ecclesiæ subvenire, operosæ administrationis laborem fruenda quietis contemplatione refugiunt. (g.)

(a) Matib. XXV. 26. (b) Epist. IIX. (c) 1. Cor. XV. 10.

(d) 2. Cor. VI. 1. (e) 1. Tim. IV. 14. (f) 2. Tim. I. 6.

(g) III. de vita contempl. XXIX.

§. IX. Nec porro justam fugæ causam præbent vel officii Ecclesiastici in oculis hujus mundi humilitas, vel cum eodem plerumque conjuncta paupertas. Quamquam enim verum nonnunquam esse queat illud pervulgatum:

Dat Galenus opes, dat Justinianus honores,

Pontificat Moses: cum sacro per civitatem,

iniquum tamen esset, Dei servum, rerum gerendarum nervo destitutum, contemni, aut ideo officium ipsum, quod adeatur, indignum reputari. Respicendum potius est, qualis in oculis divinis futuri sint, qui ejus se in Ecclesiâ servitio addicunt. Recte enim Judæorum Magistri pronunciant: עבדא דמלכא מלכא: *servus Regis Rex est*, ita Dei servus Dei instar est, quantumlibet lacero incedat pallio & stipem in civium cellis & rusticorum tuguriis conscribillet. Qui Deo se rebusque divinis dicavit, a putida ista fordidaque arrogantia remotissimus esse debet, ut Deo certas dicet conditiones, quæ si defuerint, obsequium ei deneget. Nasutuli isti merito dicuntur, qui sapientiam ipsam corrigunt & ejus se legibus moribusque subjicere detrectant. Quibus illud Prophetæ inculcandum: *cun- dum tibi est, quo te mittam.* (a) Nec refragandum Dei voluntati est, si bonis nos omnibus haud cumulare illico velit, magnandum in Domini vineam, etiamsi pro uno tantum asse laborandum sit. Potestque, si velit, nobisque conducatur, Deus, qui omnibus divitiis abundat, tantum auri argentique nobis adjicere, ut & nulla nobis sit inopia (b) & non minuamur omni bono.

a) Jen. I. 7. (b) Psalm. XXXIV. 10. (c) ibid. v. 11.

§. X. Ut summatim dicamus, quicquid de cætero hominis Christiani officio adversum est, bonosq; mores & pietatem lædit,

id

id iustam declinandi muneris Ecclesiastici causam præbere nemini potest. Utpote nimia in proprias vires diffidentia, de quibus iudicium aliis potius quam nobismet ipsis, qui falli facilius possumus, relinqvendum est; aut metus periculorum, quippe quæ in omni nobis statu, ubi etiam minime putaverimus, imprimis, si ob Deum ejusque cultum pati nihil velimus, iusto ex iudicio imminere possunt, Deusque, ubi voluntati ipsius obsequamur, in mediis ærumnarum & periculorum fluctibus protector nobis sit & *elypeus atque magna merces nostra.* (a) Neque ideo Apostoli, quia prædictum ipsis erata Christo, quod in curias citandi, quod flagellandi, quod odio ab omnibus habendi, quod persequendi ab uno loco in alterum, quod convitiis proscindendi & tanquam oves inter lupos reputandi, (b) oblatam ipsis provinciam repudiarent, Christumque res sibi suas habere iusserunt, sed profecti potius in mundum universum, (c) si quid adversi ipsis contigisset, ibant *gaudentes a conspectu cedentium ipsos, eo quod digni habitii fuerint pro nomine JESU contumeliam pati.* (d) De aliis iisque injustis fugiendi causis nunc nihil dicemus.

(a) *Gen. Xv. 1.* (b) *Matth. X. 16. f.* (c) *Marc. XVI. 20.*
(d) *Act. V. 41.*

§. XI. Ad iustas igitur fugæ causas dum pedem promovemus, dubitandum non est, in fronte collocari debere donorum, ad officium requisitorum, defectum. Internam vocationem præcedere debere externam bono sensu dixere Theologi, quando per internam intellexerunt aptitudinem administrandi officii cum promptitudine Deo serviendi, in semetipso ex tacito quodam DEI per Spiritum suum in corde operantis motu deprehensam. Neutrum sine altero (ordinarie, nam extraordinarie nonnunquam DEUM & invito vocare, suo loco dicemus) internæ vocationis nomine dignum est. Multi clamitant, se apud semetipsos arcano quodam animi sui instinctu, quem devitare non possint, ad ambiendum ministerium, ferri & quasi impelli. Sed nisi dona simul adsint, cum solidæ articulorum fidei notitiæ, tum summæ animi pietatis & humilitatis, tu vide, quisquis es, ne decipiaris, & instinctus in te
tuus

tuus ab atro potius dæmone, quam candido Spiritu oriatur. Dæmon enim in Angelum se lucis transformare consuevit. (a) Nisi igitur a bonis Præceptoribus sobriam sanamque Christianæ fidei doctrinam, per universum Theologiæ corpus perceperis, (b) nisi sacrarum literarum lectionem familiarem tibi reddideris, (c) nisi exercitio concionum frequenti verbum divinum per omnes usus Theologicos sincerè applicare noveris, (d) nisi veritatis adversariis os obturare sufficienter possis, (e) nisi didiceris illi virtutum coronæ operam serio adponere, quæ ab Apostolo longo ordine recensentur: *Oportet Episcopum irreprehensibilem esse, non rixis, jurgiis, digladiationibus, clamoribus, boatibus deditum, unius mulieris maritum, non impuri amoris sectatorem, & lascivæ conversationi cum puellis advetum, sobrium, non in fornicibus cerevisia vinoq; perpetuo madidum, temperantem & compositum, non fastu & nescio quo spiritu elatum, hospitalem, non sordida habendi cupidine ebrium, aptum ad docendum, non ad quicquid in buccam venerit, sine ratione sine sale, loquentia potius quam eloquentia effutendum, non violentum, non percussorem, qui affectuum incontinens ex quacunque causa ad baculum, ad gladium prorumpat, & adeo ordini suo veram judicio divino intamiam adspargat, non turpis lucri cupidum, qui ideo tantum in ministerium properet, ut corpori suo bene sit, ut amasiæ possit complexibus frui, ut corradere facultates, sed æquum, non litigiosum, non avarum, qui propriæ domui suo tempore bene præesse & liberos educare possit in subjectione cum omni honestate;* (f) nisi inquam hæc universa in te, non propriæ philantiæ perlassione, sed seria sinceritate deprehenderis, fuge, o fuge ministerium, hic juxta inscriptionem disputationis nostræ fugâ cum primis opus est. Fuge igitur, fuge, ni velis ab igne divino consumi. (g.)

a) 2. Cor. XI. 14. (b) 2. Tim. III. 14. ὡς ἐκ τῶν ἁλίων, alii apud Estium legunt: τῶν, a quibus sc. doctoribus, exera omnem errandi suspensionem possis. Quod & hodie in suo modo gradus, pariter valet. (c) ibid. v. 15. Nempe in juvenute s. literarum lectioni adveetus fuerat, ita eandem deinde longe ferventiori

B

studio

studio prosequi debebat, 1 Tim. IV. 13. (d) ibid. v. 16. (e) Tit. 1. 10. 11. 1. Tim. III. 2. quæ de futuro potius, quam de jam constituto ecclesia ministro loquuntur, ut ex v. 1. patet. (g) Deut. IV. 24.

§. XII. Ut reliquas legitimæ fugæ causas in compendio prosequamur, declinari utiq; salva conscientia ministerium poterit, si quis vel morbo vel alio casu eam sibi corporis constitutionem contraxerit, quæ ipsum vel facultate officium facienda priuer, vel existimationi ministerij sit inconueniens. Quorsum utiq; refero, si quis etiam præter omnem suam culpam, vulnus acceperit notabile, in facie cicatrice primo statim intuitu sese ostentante, aut membro aliquo, ad ministerii functionem, necessario, captus mancusq; redditus fuerit. Quamquam enim ceremonialibus legibus ea constitutio accenseatur, quæ jubet sacerdotem esse *sine vitio*, utpote *cæcum, claudum, mutum, aliqua reatundantia insignem, aut cui pes fuerit fractus aut manus, gibbosum, graciliorem equo, aut vitiatu oculo, aut scabie vel impetigine laborantem, aut berniosum*, (a) ratio ramen, quæ sub hac lege delimit, in N. quoq; T. monere nos potest, eos haud facile ministerio sese insinuare debere, qui his defectibus laborant. Recte enim ad h. l. Jo. Clericus: *ne vitio sacerdotis vilior cultus divinus fieret. Ita enim comparatum est plebis ingenium, ut si spreveris sacerdotem, spernat etiam divinum cultum, solet enim plebs deformitate insignes aspernari, quantacumq; sint in ijs animi dotes.* D. Wolffg. Franzius ad h. l. *Plebejorum hominum etiam in N. T. habenda est ratio, qui nonnisi externis moventur.* Longe magis fugere ministerium debet, qui sua malitia, utpote vulnere in singulari cum commilitone certamine accepto, ejusmodi maculam ipsius membra deturpantem, sibi met accersivit. Imo quisquis juvenilibus annis dissolutæ vitæ deditus, seposito omni Dei timore, effrenatæ perpetuo petulantiae indulsit. Qui hæc in Academicis morum fundamenta ponunt, utrum idoneos æstimabimus, qui alios aliquando ad vitæ sanctitatem traducant, annon perpetuo potius ecclesis suis sint scandalo? Narrat Sozomenus, Martyriū quendam, vitam in juventute intemperantius agentem,
cum

cum à Nectario ad Diaconatum efflagitaretur, constanter negasse eum se acceptare posse, affirmabat enim, indignum se divino ministerio esse; ipsum Nectarium antea vitae testem esse jubens. Quam historiam hac *re* ipsa Autor obsignat: *ego vero hominem ob istam recusationem magnopere laudo.* (b) Hodie complurimi vita scelerata & perdita aditum sibi ad ministerium faciunt, aurea clave ecclesiae ostium referantes. Hi persuadere aliis annuntur, vestes pastorales cum corpore omnia simul tegere vitia. Ut autem hæc carcinomata auditores suos ad bonam frugem nunquam deducunt: ita qui ex vita morum flagitiis commaculata, quam illi delicta vocant juventutis, serio resipiscences ipso facto emendationem, non simulatam tamen, demonstrant, postquam cum Deo in gratiam redierunt, eos aditum quasi postliminio ad ministerium quærere posse, non omnino inficiabimur.

(a) Lev. XXI. 17. f. (b) VII. Hist. Eccl. c. X.

§. XIII. Nec denique locum inter justas fugæ causas denegabimus, si quis ad eminentius eruditionis Theologicæ fastigium ascensurus præsentis capeffendi ministerii occasione renunciaverit. Nec enim uno ministrorum genere indiget Ecclesia. Alij sunt Prophetae, alij Doctores, alij Pastores, (a) qui itaque ad majora separant, fructum aliquando Ecclesiae majorē allaturi, ij ecclesiam contemnere aut negligere dicendi non sunt. Justa etiam fuga videri potest, si quis delideretur in locum, infirmæ corporis sui complexionem incommodum, quique spe citius vitam ipsi abrumpat. Itemque qui sibi familiæque suæ sustentandæ non sit sufficiens. Quamquam enim DEO vitam servitiumque nostrum debeamus, non tamen ideo Deus naturæ legem sustulit, quæ suæ quoque conservationi invigilandum esse jubet, cujus rationem & Paulus habuit, cum ob infirmam valetudinem vinum nonnunquam bibendum esse Timotheum monuit, (b) alibi vero disertè scribit: *a Domino sibi præceptum esse, ut qui Evangelium annuncient, de Evangelio quoque se sustentent.* (c) In quibus tamen similibusque casibus, conscientia sollicitè excutienda est, ne carnalem affectum pro divino motu, & mediocres Ecclesiae reditus pro pauculo

periculo proventu respiciamus. Aliud nempe est prætextus fugæ, aliud causa. Qvanquam vero homines isto glaucomate facile decipiamus, Deus tamen falli non potest. Is enim *cor introspicit & probat renes.* (d)

(a) *Ephef. IV. 11.* (b) *1. Tim. II. 23.* (c) *1. Cor. IX. 14.* (d) *Psal. VII. 10.*

§. XIV. Jam cum de prima quæstione pro ratione instituti nostri, quantum satis esse judicamus, dixerimus, ad secundam devolvimur.

An itaque supposita sufficienti ad ministerium aptitudine refragari vel possimus vel debeamus, si actus in ministerium legitime vocemur? Sen an reniti liceat, si aut per/vasionibus aut vi ad adeundum officium Ecclesiasticum invite-mur aut compellamur?

§. XV. Videri possit, ac si in utramq; partem æq; graves militent rationes, quas pro negante sententia fuisse proposuit fidelissimus officii Pastoralis doctor D. Jo. Ludov. Hartmannus, (a) a nobis in nervum breviorum contrahendas. Palam itaq; est, vocationem legitimam Dei voluntatem exprimere, adeoq; divinam esse, quippe à Spiritu S. proponentem. (b) Ergo is qui eidem repugnat, DEO sese opponere intelligitur, adeoq; inobedientiae crimen incurrere. Huic recte obverti potest: *Voluntati Dei quis resistit?* (c) Deinde contumaciam, Dei jussui oppositam, pœnis Deus, utpote Moïsi tergiversationem iræ suæ annunciatione, (d) Jonæ fugam excitatâ in mari tempestate, qua is præcipitatus in pelagum & a balæna absorptus est, vindicavit. (e) Arguit præterea renitentia ista vel diffidentiam in Deum, quasi vires ministro suo non sufficere, nec ex periculis illum ceu Lothum ex Sodomâ (f) eripere posset; vel arrogantiam, quasi ob donorum excellentiam splendidiore officio dignus esset, quam quod divino nutu ipsi offerretur, vel ignaviam, dum laborem subterfugere & delicato otio trui desiderat; vel immoderatam rerum fluxarum

curam

curam, qua ipsis aviculis deterior redditur; (g) vel deniq; inordinatum quemlibet affectum alium, Dei voluntati propriam libidinem præponentem. Requirit præter hæc omnia Deus, ut in dando *ἰλαξὶν δότιον, bilarem datorem*, (h) ita quoq; in accipiendo eo, quod nobis offert, volentem & amantem. Graviter enim Petrus: *Pascite gregem Domini solliciti, non coacte, sed spontanei, neq; turpia lucree causa, sed voluntarie*, (i) memor nempe ejus verbi, quo ipsummet vocaverat Christus; *Si me amas, si amas me supra ceteros, pascere oves meas*. (k) Et quid est, quando Paulus pronunciat: *qui Episcopatum ambit, bonum opus desiderat*, (l) quam quod innuit, adeo refugituram pastorem, infinitis molestiis obnoxiam, adeoque carni, si recte obeatur, admodum gravem, haud debere, ut potius desiderari debeat & ambiri, quatenus nempe proficitur ex serio studio inserviendi DEO & proximo? Unde communis Theologorum sententia est, non desiderari tantum apud se, sed ambiri etiam apud alios officium Ecclesiæ posse. Videatur inter innumeros alios in consiliis suis Theologicis D. Spenerus. (m)

a] Lib. I. Pastoral. c. VI. §. XIII. (b) AB. XX. 28. (c) Rom. IX. 19.

(d) Exod. IV. 14. (e) Jon. II. 1. (f) Gen. XI. 15. f. (g)

Matth. VI. 26. (h) 2. Cor. IX. 7. (i) 1. Petr. V. 1. (k)

Joh. XXI. 15. (l) 1. Tim. III. 1. (m) Part. I. c. II. p. 441. f.

§. XVI. In affirmantem vero sententiam argumenta, præcipue ex antiquissima Ecclesiæ praxi, in qua ipsa eandem nobis exemplum, quod hodiè imitemur, proponit, speciose & diligentissime collegit, Godof. Arnoldus. (a) Præmittit autem in ipsa fronte eam rationem, quod primævis Christianis impossibile visum fuerit, ut quis Deum amaret atq; timeret & simul honori inhiaret. Deinde hoc ipso culpabilem fieri à veteribus æstimatum fuisse ait, qui officium ex ejusmodi respectu affectaret, quia suomet motu sine præcedente mandato divino semet ipsum Ecclesiæ præficere veller. Tum vero gravissimorum Ecclesiæ Patrum autoritate & effatis probat, judicasse illos, non posse quemquam Ecclesiæ ministerium capeßere, nisi coactum, nequaquam vero posse ullum semetipsum ad officium offerre, multo minus petere & ambire,

B;

bire,

bire, omnium minimè vel vi vel fraude in illud se intrudere. Ex Chrysostomo allegat illud, *wan bi auch 600. Leute zu einem Kirchen-Dienst beruffen / und dich zwingen wolien / so soltu doch nicht darauß sehen / sondern erst deine Kräfte woluntersuchen und nicht als nur mit Zwang folgen.* Ex Claudiano Mamerto: *tantum abest, ut appellare quemquam & prensare liceat eligendo ad Episcopum, ut potius recedere jubeatur, si rogetur & effugere, si invitetur.* Ex Gregorio Magno: *Is, qui invitatus renuit, quasi refugit, sacris aliaribus est admovendus, qui ulivo ambit, vel importune se ingerit, est procul dubio repellendus.* Ex Imp. Justiniano: (Leone potius & Anthemio) *Tantum ab ambitu debet esse se positus, ut queratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat. Sola illi suffragetur neccitas excusandi, Profectio enim indignus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitatus.*

(a) lib II, Abbt. c. IIX. §. 1. f.

§. XVII. Postremo exemplis quoque sententiam suam comprobat Arnoldus. Clemens, à Petro ordinatus, recusans & deprecans gubernationem. Cornelius Romanus, vim passus, dicente Cypriano. Augustinus multis cum lacrymis invitatus consecratus. Pinianus à populo ad suscipiendum Presbyterium coactus. Ambrosius subito populi concursu obstupescens & effugiens electus. Martinus cum diu renueret, astu tandem in ministerium pertractus. Ita & Athanasius, Basilius, Gregorius, Nazianzenus, Chrysostomus, Eustathius, Fulgentius, Macarius, Paulinianus, ad diaconatum compresso manibus ore, ne juramento liberare se posset, raptus. Ammonius aure se mutilans, ne eligi posset, juransque, ni ab ipso desisterent, & linguam se sibi suam abscissurum esse. Cui exemplo hanc crisin subicit Arnoldus: *welches Exempel ein ander scriben den ehrsüchtigen Massen vorhält und manet / man werde nicht mehr solche Ammonios mehr finden; forte nec ipsum Arnoldum, quamquam omnia ad veterem morem reformaturum, qui suummet quod hodie gerit officiū sollicita magni Monarchæ commendatione obtinuit. Porro Nepotianus cum gemitu, cum ululatu, cum cibi interdictione, cum fuga oculorum, merebatur negando,*
quod

quod esse nolebat, dicente Hieronymo. Synesius majori cum terrore ad ministerium procedens, quam male ficius ad mortem Denique Maximus conqueſtus, ſe a civibus præ ſummo amore, excitato publico tumultu, in officium portatum & intruſum eſſe, apud Sidonium Apollinarem. Longe plura recenſet exemplum Claud. Espenæus. (a)

(a) Ill. digreſſ. in Ep. ad Tim. c. VI. cui Titulus eſt: Illuſtria ſanctorum aliquot exempla.

§. XIX. Ut quid de ſententiis adverſa inter ſe fronte pugnantiſ ſeſ judicandum ſit, appareat, certis aſſerſionibus rem totam complectemur. Primo igitur indubium eſt, hanc reverentiam Deo a nobis deberi, ut non inviti, ſed volenteſ promptoqve animo ejus voluntati & vocationi obſeqvamur. Qua in re Servator noſter ſuo noſ exemplo prævit, quando vocatus miſſuſqve à DEO ad prædicandi officium (a) reſpondit: *Ecce venio, in volumine libri ſcriptum eſt de me, ad faciendam voluntatem tuam deleſtor in medio viſcerum meorum.* (b) D. Geierus, ad: *ecce venio*: promptitudinis hæc locutio eſt indicativa, ſicut ſervi alias reſpondere ſolent ſuis heris. Ad: *deleſtor*: non ſolum paratuſ ſum exequi decreta tua, verum ſumma quoque cum animi promptitudine exequi id omne propero. Ad cujuſ exemplum Samuel, juſſuſ ab Eli, non reniti & commiſſionem deprecari, ſed paratuſ ſe ſiſtere debebat: *loquere Domine, quia audio ſervuſ tuuſ.* (c) Eſaiuſ Deo clamante: *quem mittam & quiſ ibit nobiſ?* non auſugit, ſed: *aſſum ait, me mitte.* (d) Apoſtolorum ne unuſ quidem vocanti Chriſto reſuſtatuſ eſt, & nec Apoſtoluſ Pauluſ, quamquam in Chriſtiana religione nondum informatuſ, cum carne & ſanguine conſilium agitantuſ intuitu graviſſimi periculoſiſſimiſqve muneris Chriſto renitebatur, ſed cupidiffimo animo: *Domine, ait, quid viſ ut faciam?* (e) Petruſ non coactum divini gregiſ Paſtoreſ, ſed *ἐκτόν & ἡγεμόν* requirit. (f) Neque ullum in ſacriſ exemplum renitentis deprehenditur niſi ſimul caſtigati. Ipſe Arnolduſ, vi veritatis convictuſ, eo ipſo loco: *Dieſenigen ſo eſ vor Eitel Freude achteren!*

veni

wenn sie mit Christo leiden solten / tonen auch wohl ein solch Auf-
scher- Ansehn begehren / oder in ihren Dingen verlangen. At de his
solis qvæstio est. Nam qvi ex ambitione honoris, aut turpis lu-
cri gratiâ, aut ex qvacunq; alia id genus causa ministerio inseri
exoptant, ij sive sponte vocationem acceptent, sive officium
renuant, parum ecclesiæ interesse potest.

a) *Jesaja: LXI. 1. f.* (b) *Psal. XL. 8. 9.* (c) *1. Sam. III. 9.* (d)
Esai. VI. 3. (e) *AB. IX. 6.* (f) *1. Pet. V. 2.*

§. XIX. Deinde non collidunt dux ista Christianorum,
virtutes, obsequium Deo promptissimo pectore præstandum, &
humilitas, qvæ intra orbitam se suam metitur, & graviori hono-
ratoriq; functione indignum se judicat. Hæc enim merito lo-
cum invenit, ubi qvis dona sua ad officium requisita vel ignorat,
vel revera insufficientia deprehendit, cum vero intra conscientiam
suam & præcedente aliorum judicio certus est, ut omnino perin-
de ac omnium aliarum rerum, studio suo DEO juvante acquisita-
rum, certus esse potest, se ad hanc illamve functionem sufficienti
notitia esse instructum, & animo suo intimoq; affectu desiderare,
ne dotes sibi concessæ fructu destituantur, seu ut Apostolum supra
loquentem audivimus, *non sint in vanum acceptæ*, qvomodo ob-
lata ei functione contra hanc conscientiam suam negare poterit,
se esse idoneum, qvomodo ex humilitate refragari divino motui,
eundem ad suum servitium applicaturo? Itane humilitas atqve
modestia obsequium DEO sine omni reluctatione præstandum
elidit? Qvare qvæ ab antiquis de renitentia & invita acceptatio,
ne oblatis muneris magna cum ἐμφάσις nonnunquam dicuntur,
non possunt, nisi crimen inobedientiæ erga Deum eos commen-
dare dicere velimus, nisi de iis casibus intelligi, ubi, qvi voca-
tur, donorum suorum ignarus est, vel iisdem diffidit, vel de-
niq; alios se digniores æstimat. Secus tenetur ad promptum
obsequium, dummodo hoc sit ab omni carnali affectu, arcana
ambitionis, avaritiæ, aliorumque vitiorum immune. Patet hoc
inde, qvia veteres non tantum renitentiam, sed etiam desiderium
obtinendi officii & propensissimam voluntatem illud admini-
strandi

MINISTERII ECCLES.

17

frandi commendant, cum qua renitentia, si id desideranti offeratur, consistere non potest. Præclara hanc in rem verba sunt Gregorii Nazianzeni, quem inter renitentes tamen & ipsum non immerito retulerat Arnoldus. Nil utilius est & securius, inquit, cum ad Adjuncturam, ut hodie loquimur, Parentis vocaretur, quam quum volentes præsumunt volentibus. Quoniam vi adigi nequaquam legis est nostra. Nec aliquid, quod violentum est, sed voluntarium. Hoc enim nec secularem potestatem stabilire posset. Quod enim vi subigitur, id se oblato tempore in libertatem vindicare solet. Nosstram autem non præfidentiam (erat enim Pater Episcopus, ipse tantum eidem in laboribus adjunctus) sed institutionem nil magis custodit, quam voluntarium. Volentium enim & non coactorum est salutaris mysterium. (a) Alibi vero eos qui in scientia & pietate ita profecerunt, ut nihil ardentius quam hoc in aliorum etiam usum deducere desiderant, parturientibus comparat: Qui thesaurum, pietatis satum, in medium proferant parturientium instar, retinere nequeunt, nec quod soli ipsi salutem consequantur, salutem existimantes, nisi in alios quoque bonum hoc redundet. Recte ergo his recensitis Claud. Espenceus: Habes quodam coactum modo, & quodam item modo non coactum. [b]

[a] Oratione quum à Patre in consortium assumtus esset. (b) Indigress, ad 1. ad Tim. L. III. c. IV. cui titulus præfigitur. De Episcopatus fuga seu reculatione.

§. XX. Tertio nec id etiam vitiosum est, de donis suis humiliter sentire, quam revera sunt, & ideo iudicium de iisdem aliis potius relinquere, quam ex præfidentia erga vires suas, oblata officia cupide è vestigio amplecti. Qua de re denuo Gregorium, & Theologum, audiemus: Ego sane vetera considerans, comperi, ex his, quos divina unquam gratia ad Prophetiam vocavit, quosdam quidem vocationi prompte paruisse, quosdam vero distulisse, nec horum qui se subduxissent timiditatem, nec illorum qui obedivissent promptitudinem reprehensam esse; quod illi ministerii magnitudinem reveriti sint, hi fide fiduciam dante secuti. Paratus erat Aaron, Moyses reluctabatur. Promptus Jesaias obedivit, juvenitatem præ-

C

textit

textit Hieremias, nec ad munus propheticum prius accessit, quam à DEO promissionem & virtutem etate sua maiorem accepit. Quod si quis modestiæ limites excedens magis quam par est & diutius reluctatus fuerit, cum eodem Gregorio pie dicet: Submitto me, & sub potenti Dei manu, prosterno ac humilio, petoq; præterita desidia & inobedientia veniam donari, si quid a me per otium & dilationem culpabile commissum. (a)

(a) *In Apologetico.*

§. XXI. Quartò laudabilior renitentia est in graviore officio, quam vulgari, partim quia plura ad id dona requiruntur, quæ de se nemo facile, ut ea, quæ communia sunt, sperare potest, partim quia naturalis majoris honoris & opimioris fortunæ libido facilius oculos perstringere potest, ut de viribus suis quis plus præsumat, quam in ipsis est, ceu alicubi, nisi fallor, loquitur Imperator. Respexit huc Petrus, si vera sunt, quæ in Epistola ad Jacobum supposititia apud Blondellum referuntur, quando Clementi, procidenti ad pedes ipsius & Cathedræ honorem declinanti respondit: *Pro hoc ne me rogaveris. Hoc enim fieri statutum est mihi & eo magis, quod excusas, quia hæc cathedra eum, qui cupit eam, & audacter expetit, non requirit, sed ornatam moribus & erudicam.* (a) Quæ majori orationis apparatu ibi exequitur. HÆC CATHEDRA inquit, tam sublimis, tam augusta, tamque multiplicem ad sui administrationem scientiam requirens. Atq; ita quoque intelligenda est Leonis constitutio, supra allegata; ad quam memorabilem commentarium titulo Clerici renitentis scripsit immortalis gloriæ JCrus Cass. Zieglerus. Illud quoque Augustini huc pertinet: *Multius Episcopatum suscipiant, tenentur invitati, perducuntur, includuntur, custodiuntur, patiuntur tanta, quæ nolunt, donec eis adsit voluntas operis boni.* Nec aliter Chrysostomus, cum de ecclesiasticorum officiorum principatibus ambiendis loquitur: *tremere, ait, tales oportet propter conscientiam curarumq; molem ac magnitudinem, & neq; dum eo quicquam trahitur, recusare, neq; dum non trahitur, se precipitare, sed tantæ quidem dignitatis amplitudinem considerantes effugere, comprehensos autem obsequi.*
Nihil

Nihil est immoderate faciendum, si antequam fiat, præsenseris, fuge, ac secede, persuasus, quod ad rem sumendam indignus sis. Comprehensus contra reverentiam exhibe, ubiq; modestiam & ingenuitatem ostendens. (b) Recte, bene, præclare!

a] *Apud Blondellum in Pseudo Jfid. p. 3. (b) Homil. ult. ad Hebr.*
 §. XXII. Quinto Theologi non immerito distinguendum esse monent inter renitentiam simplicem, quæ rationibus in contrarium probabilibus cedit, ceu fecere Moses, Jeremias, Jonas, & infiniti in antiqva Ecclesia alii; quæ renitentia, si laudem non meretur, exultationem tamen non excludit; & inter morosam atq; contumacem, cum præfracta animi obstinatione & inflexibili pervicacia conjunctam, exq; fastidio erga molestum officium vel causis quibuscunq; aliis iisq; illicitis ortam, quæ grandis se peccati crimine obstringit. Qua de re Gregorium Magnum præclare loquentem audiemus: Nonnulli, ait, ex summa humilitate refugiunt, ne eis, quibus impares se aestimant, præferantur, quorum sane humilitas, si cæteris quoq; virtutibus cingitur, tunc ante Dei oculos vera est, cum ad respuendum hoc, quod utiliter præcipitur, pertinax non est. Nec enim vere humilis, qui superni nutus arbitrio, ut debeat præesse intelligit, & præesse tamen contemnit, sed divina dispositioni subditus, & ab obstinationis vitio alienus, cum pondus ei regiminis imperatur, si jam donis præventus est, quibus & aliis profit, debet & ex corde fugere & invitus obedire. (a) Comprobat & illustrat hanc distinctionem Tarnovius (b) noster, & e recentioribus D. J. A. Oslander, (c) & D. J. L. Haremannus, (d) qui curiusdem verbis per integras paginas uti voluerint, mihi equidem ignotum est.

a] *Lib. I. Pastoral. cur. c. VI. (b) de Ministr. c. XXII. p. 294. f. (c) Lib. V. Theol. cas. p. 393. (d) in Pastor. 7. 102. f.*

§. XXIII. Sexto deniq; quicquid sive veteres sive recentiores vel in laudem eorum, qui inviti & reluctantes ad officia ecclesiastica pertracti sunt, vel in eorum reprehensionem & ignominiam, qui eadem sollicite ambiverunt, scripsere, id omne eo collineavit, ut deterrimo mori officiis captatione, munusculis,

technis, aliorumq; calumniis, promissionibus, & aliis id genus illicitis artibus inhianti, obicem eo fortiorem ponerent. Solemus enim remoturi vitia eorum contraria laudare, ut hortulani incurvos arborum ramos correcturi eosdem in alteram nimis partem deflectunt. Observat hoc idem illustris Ziglerus. (a) Elegantissima hanc in rem commentatio est Gregorii Nazianzeni, eo loco, ubi assumptum se à Parente in officii consortium enarrat, dignaque, quæ tota legatur. Inter alia: *Iuste, ait, opinor & recte preposituram, nec incontessam assumpsi, neq; delatam fugi. Illud impudentie, hoc inobedientie, utrumq; imperitiæ, mediis inter admodum audaces, & valde meticulosos, illis, QUID AD QVÆVIS TEMERE ASSILIUNT, & indebitos honores ambiunt, veresum dior, his, qui cuncta refugiunt, confidentior.* Ictus non pietate minor quam eruditione Jo. Brunnemannus: Fere semper conferuntur invitis officia felicius quam affectantibus. Maximi nominis Theologus D. Danbaurus, cum primo posuisset thesin: *ministerium non facile esse ambiendum, illudque comprobavisset exemplis refugientium, imo asseruisset, præeligendum & hodie esse invitum præ spontaneo, quia Christus ex βαλάν, vi quadam emittat reluctantes in messem suam, (b) tamen luculenter ostendit, opponere se hoc consilium suum iis tantum, quos vocat: Juvenes prurientes, de Martha sollicitos ante Spartam, ad ministerium quandoq; præter velle nihil afferentes, nos, inquit, poma natamus.* De quibus rectissime: *Quid Saul inter Prophetas? Quid asinus ad lyram? Quid mutus ad cantilenam? Quid cæcus ad colores discernendi, quid claudus ad tabellionatum?* (c) B. Lutherus: Das Predigamt ist ein Dienst der Wahrheit / die zuvor verkündiget hat / und gesprochen: Ihr müsset gehasset werden von jedermann / umb meines Nahmens willen / welches weil es kaum die leiden / die man mit Gewalt ohn ihren Willen dazu zeucht / so hoffet man umsonst / das der es leiden werde / der von sich selbst darnach stehet / oder der nicht aus einer sonderbahren Gnad inwendig bewegt wird / nach einem solchen Ampt zu stehen. Unde seite & appositè Claud. espenceus, eo loco, ubi exempla sanctorum, qui purioribus illis seculis Episcopatus vel inviti

tusse-

susceperunt, vel volentes refugerunt, recenset, id ideo se factu-
rum esse profitetur: *quo magis liqueat & veteris Ecclesiae pudor, &*
nostri temporis impudentia. (e) Quid de cætero Episcopatum appe-
ti & desiderari posse, antea fuisse disputaverat. (f)

(a) *Cler. Renit. p. 138.* (b) *Matth. IX. 38.* (c) *Theol. Consc. part.*
II. p. 280. & 293. (d) *Apud Theologos Wittenbergenses, Confil.*
Theol. Part. II. p. 36. (e) *Digress. in Epist. ad Tim. Lib. III. c.*
VI. (f) *ibid. c. I.*

§. XXIV. Quæritur an sufficiens sit ratio renitentiae
otium privatum, si quis ex paternis sit sufficientibus sese susten-
tandi facultatibus instructus? Negat hoc adjectis rationibus Pro-
sper, supra paragrapho octavo adductus. Negat Gregorius Magnus,
cujus hæc sunt verba: *qui magnis muneribus ditati solius con-*
templationis studiis ardescunt, parere fratrum salutis predicatione
refugium, secretum quietis diligunt, secessum speculationis petunt,
si districte judicentur, tot dubio procul rei sunt, quot ad publicum
venientes prodesse potuerunt. (a) Negat Augustinus, qui ait: *si qua ope-*
ra vestra mater Ecclesia desideravit, nec elatione avida suscipiatis,
nec blandientie desidia respuatis. Neque otium vestrum necessita-
tibus Ecclesiae preponatis; cui parturienti si nulli boni ministra-
re vellent, quomodo nasceremini non inveniretis. (b) Excipit Ar-
noldus: Paulus hätte sich auch zu Athen in seines ihret so genandten
äusserlichen Bedienungen eingelassen/ doch außerordentlich auff dem
Markt und Bassen/ der Gelehrten ihr Glend endercket/ und Chri-
stum allein verkündiget. (c) Ita nempe se externa Professione de-
posita, orthodoxorum omnium ab Ecclesiae exordio ad hæcus-
que tempora miseriam, lapsum, hæreses, publicis scriptis quasi
in compitis & foro Ecclesiae, toti mundo manifestaturum esse.
Sed quod creatis totius mundi Doctoribus non licuit tantum, sed
incubuit, id hodie perperam faceret, qui vocatione universa-
li destitutus imitaretur. Imprimis si ab Ecclesia ad ministerium
ipsius legitime vocetur, ubi Lutheri exemplo & docere in Eccle-
sia Scholaque, suæ fidei concredita, & detegere atque sanare,
si qui sunt, ejus defectus potest. Quilibet enim manere de-
bet

bet in ea vocatione in qua vocatus est, (d) neque terminos officii transilire.

(a) lib. I. Past. c. V. (b) Apud Thomam II. Sec. 9. 185. art. 2. ubi hac de re fusius agitur. (c) Offenbergh. Befanm. S. 59. (d) 1. Cor. VII. 20.

§. XXV. Ita feliciter, ut speramus, expedita secunda quaestione, devolvimur ad tertiam, eamque ultimam, brevior via eandem excussuri. Quæritur enim:

An cogi & vi compelli ad Ecclesiastica officia suscipienda possint inviti & serio reluctantes, quique nulla ratione nullisque argumentis, ut vocationi obsequantur, per suaderi possunt.

§. XXVI. Primo extra dubitationem positum est, qui donis ad officium, qualecunque illud sit, sufficientibus instructus non est, neque cogi ab aliis posse, ut illud acceptet, neque eum ipsum pati posse, ut cogatur. Quid enim an qui ludere cithara nunquam didicit, cogi potest, ut cithara ludat? & an excusatus est, qui coactus cithara canendi officio utique, humeros subjicit, persuasus vocationi se refragari non polle, si in officio constitutus cithara ludere nesciat? Audiamus denuo veteribus aurei oris doctorem: *Decere arbitror, si te vel sexcenti vocent, adeoque cogant, non illos spectare, sed animi prius tui dotes examinare, omnesque vires exacte scrutari, & ita demum cedere ---- Nee vero iis, qui ad id dignitatis electi ab aliis fuerint, satis est, defensionem hanc offerre: voluntarius ad ministerium non accessi ---- Cur enim sit, ut inita de rebus modicis & carnalibus deliberatione tanta utamur providentia, ut nec agricola navigationem, nec miles agriculturam, nec nauta militiam suscipiat, etiam si mortem millies commineris, nec cogentium vi parendum putet ob periculum, ab artis imperitia imminens: in Spiritualibus, ubi æternum imminet supplicium, qui se Episcopos recte præstare nesciunt, temere, neque casus tulerit, aliena violentie causam opponant? (3) Vigillime equidem! ex quo simul patet, quanto se peccat.*

peccato, quanto Ecclesiam suam periculo exponant, qui cæco intuitu non probe consideratis eligendi dotibus, ineptum ad officium cogunt, sibi pariter & toti cœtui præsentissimum animarum exitium creaturum.

(a) *De Sacerdot. lib. III. ubi ex instituto eâ de re agit.*

§. XXVII. Cui vero idonea ad obeundum officium præstidia præsto sunt, vis tamen eidem inferri non potest ad acceptandum munus, ad quod corporis ipsius vires, naturâ languidæ ob auditorii amplitudinem, vel locorum ad unam parochiam pertinentium à se invicem distantiam, vel causas ejusmodi alias, non fictas illas, sed prudentum piorumque hominum iudicio veras, nequaquam sufficiunt. Valet hic illud Theologorum: Regnum gratiæ supponit regnum potentiæ. Nec coactio locum habet, si ita comparatum sit officium, ut non inde commodi tantum, quantum ad honeste sustentandam ministri vitam familiamque requiritur, ad eundem redundet. Duplicem sustinet personam Minister. Ex una parte Dei servus, & Ecclesiæ minister est, ex altera paterfamilias. Nec unus respectus alterum tollit & abolet. Quid verò, dices, fiet de eo, cui ex propriis facultatibus tantum suppetit, ut vivere commode possit? Vel annon Apostoli exemplo, manibus laborare, indeque sibi vitæ subsidia, ne Ecclesiæ molestus sit, quærere tenetur? (a) Non tenetur Ecclesiæ minister proprias facultates uxori liberisque subtrahere, quæ esset furti quædam species, si ad inopiam illi redigèrentur, & extra necessitatis casum in Ecclesiæ usum eas impendere. Nec ad hanc donationem Ecclesiæ minister magis quam ullus alius, divitiis abundans, tenetur. Quicquid ejusmodi fecerit, liberalitatis est, non obligationis, diserte pronunciante Apostolo. (b) Extra quam liberam Ministri voluntatem juris divini humanique, imo naturalis est, qui Evangelium prædicant, de Evangelio quoque alimenta accipere; ceu integra tractatione Apostolus demonstrat. (c)

(a) 1. Cor. XI. 7. f. XII. 14. (b) 1. Cor. IX. 12. (c) *ibid.* v. 7. seq.

§. XXVIII. Si cætera omnia recte se habent, coactionis tamen

tamen vox, antequam quicquam amplius definiatur, ab ambiguitate liberanda est. Alia est coactio moralis, quæ animo per argumenta invicta & immota vim infert, eundemque quasi cogit. De qua coactione superiore quæstione actum fuit. Eo enim pacto & Moses, & Jeremias, & Augustinus, & Chrysostomus, & Athanasius, & Basilus, & innumeri alii vim sibi illatam, sequæ ad officia suscipienda coactos esse profitentur. Alia est coactio physica, in vi exterius illatâ consistens, de qua hoc loco proprie quæstio est. Sed vero nec hæc ipsa unius modi est. Aliquando enim vis exterior blanditiis potius quam violentiæ similior est, nec etiam terminatur in privationem omnis libertatis, sed ad perversionem fortiolem tantum tendit. Utpote, cum Paulinianus brachiis prehensus ad altare ductus, osque ei manibus compressum est, ne jurare posset, ordinem se non admissurum esse. Itemque quando Maximus excitato a plebe, motu atque tumultu (quod exemplum Jacobitæ Hamburgenses per aliquot annos pejore etiam instituto frequenter imitati sunt) in suggestum non tam elatus quàm intrusus est. Nec enim per hoc omnis eis libertas interclusa esse videtur. Poterant fugere, poterant vim vi repellere, forte hanc vim volente animo passi sunt, ut, dum in hoc ipso pulcre ambitiosi erant, humilitatis sine exemplo viderentur amantes. Vere enim non omne, quod antiqui vel Historici vel Patres tanquam singulari laude dignum necio quo verborum splendore extulerunt, approbationem vel imitationem meretur. Nonnunquam loco ingenuæ pietatis superstitio sese insinuavit, locumque apud multos habuit illud vulgatum: *Stulti dum vitant vitia, ambitionem, avaritiam, in contraria currunt, inobedientiam erga DEUM, vel hypocrisin.*

§. XXIX. Verioris nominis coactio est, quando quis adire officium jubetur, vel sub certa pecuniæ mulcta, vel sub pœna exclusionis e Rep. vel ubi arresto detinetur, aut executione constringitur, aut includitur custodiæ, aut alio id genus onere compellitur, quod si subeat, fortunæ suæ & salutis temporariæ faciat jacturam. Ita posse invito committi munus Ecclesiasti-

MINISTERII ECCLESIASTICI

clasticum, eo argumento probat celebratissimus JCtus *Job. Brunnemannus*, (a) quod omnia officia publica offerri possint invitis, etiam imponi, & manu Prætoria, ut in jure, ait, est de-
santatissimum. Dum ait: *Manu prætoria*, omnem eam contrin-
gendi cogendique vim intelligit, quæ in Principis vel magistra-
tus est potestate. Nec dissentit, Socero suo meritorum in Remp.
cum civilem tum literariam gloria nequaquam inferior, *D. Sam. Stryckius*, qui & objectiones quasdam huic opinioni factas re-
tellit. (b)

(a) *Jur. Eccl. lib. l. c. V. §. XIII.* (b) *In supplem. ad illum locum p. 85. ubi recte ait, quando à Petro non compulsi sed vo-
lentes ministri requirantur, intelligi id de illis, qui passio-
rum jam susceperunt; ut tamen recte simul inferatur: si
in ipso ministerio Pastor non compulsi sed volens voluntati
Dei obsequi debet, ergo & in vocatione ad ministerium,
cum ubique Divina voluntati sit parendum.*

§. XXX. Theologi, qui conscientia informandæ ope-
ram impendunt, communiter respondent, convincendos primo
rationibus, & perlivadendos esse invitos, ne vocationi legiti-
mæ renitentur, reluctari vero vel ex contemptu ministerii, aut
ex pertinaci inobedientia pergentes indignos sacro officio ha-
bendos, nec esse cogendos, aut obtorto collo in ministerium
trahendos. Nam primo Deum spontaneum requirere servitium,
spontaneam sui sequelam; *qui non accipit crucem & sequitur me,
me non est dignus.* (b) Ubi singula fere verba: accipere ul-
tro crucem, sequi prompto animo, & nisi cupidissime sequa-
ris, divinam incurrere indignationem, voluntarium, non co-
actum obsequium indigitant. Deinde quemlibet sui juris esse
& beneficium nemini obtrudi posse. Porro *invitos Pastores fie-
ri, Ecclesiasticam gravitatem non pati*, ut ait *Gelasius*. (c) Tum
vero non posse à coactis sperari nisi coactam officii sui admini-
strationem, quæ tamen Apostolo docente debeat esse *ἐκ ὀφεί-
λης καὶ φόβου*. Et si ne illi quidem fastidia & adversitates,
tanquam ministerii indivullos comites, patienter sustineant, qui
D volen

volentes vocationi sese submittunt, quid futurum esse de iis sperandum sit, qui in hoc ærumnarum barathrum, vi quadam præter ipsorum voluntatem præcipitentur? Quare juxta Augustinum, qui electus ab Ecclesia ministerium evangelizandi renuerit, ab Ecclesia digne meritoque contemni, nedum cogi. (d) Denique si a talibus officium perperam administratur, si negligatur, gravi se culpa, æterno igne luenda se, qui invitos compellunt, reos facere. Ita inestimabile Ecclesiæ nostræ lumen D. Gerhardus (e) D. Tarnovius, (f) D. J. A. Olander, (g) D. Hartmannus, (h) D. Bechmannus, (i) Prucknerus, (k) aliique plures.

- (a) Psalm. CX. 3. (b) Matth. X. 38. (c) Dist. 74. c. 9. (d) Apud Gratian. C. olim 8. q. 1. unde & Simplicius Papa ad Johannem Episcopum Ravennatensem scribit: denunciamus autem, quod si post hoc tale quid præsumpseris, & aliquem talem seu Episcopum vel Presbyterum vel Diaconum invitum tacere posse credideris, ordinationes tibi Ravennatis Ecclesiæ noveris auferendas; apud eundem Gratian. c. ubi Dist. 74. quæ tota in eo occupata est, quod invitum non sint sublimandi. (e) De Min. Eccl. §. 188. (f) De Ministr. p. 289. (g) Parte V. C. Tb. p. 393. (h) Pastor. lib. I. c. VI. §. XIII. (i) Theol. Consc. p. 24. (k) Manual. 2v. pag. 168.

§. XXXI. Quamvis hodie haud opus esse videatur operose probari, cogi ad officia, imprimis honoratiora, neminem debere, cum sponte plerique accurrant, conqueraturque D. Zieglerus, exiguas istas Ecclesias, in quibus jus Patronatus habet Academia Wittebergensis, vim fere pati a Candidatis, qui non operam tantum suam offerant, sed etiam, quod pessimum sit, suffragia sibi stipulando exigant, & multis sollicitationibus urgeant, de promissione sibi facta deinceps gloriantes, tamen non ideo sententiæ antea re-censitæ, quia primo intuitu secum pugnare videntur, adversa sibi invicem fronte adversantur. Nam & illi ipsi, qui vi extrinseca & manu prætorum cogi posse invitos ad ministerium adseverant, ad casum tantum extraordinarium, eumque summæ indigentia, illud restringunt. Quo ipso vi cogi quæpiam posses, ad subeundum

beundum sacrum officium, non puto quempiam Theologorum inficiari. Plusquam Prætoriam vis est, & arrestum sine exemplo, quo sulcipere propheticum officium Deus Jonam renitentem & refugientem coëgit. D. Brunnemannus: *non video rationem, cur non æque Ecclesiasticum ac civile officium in vico imponi possit, quippe cum illud æq. sit necessarium, maxime si penuria sit idoneorum subditorum, & alicujus dona sint egregia, ac illi sint notæ pietatis.* D. Zieglerus: *Vim extrinsecus adhibitam, si ecclesiæ salus aliter obtineri nequeat, non necessariam tantum aliquando existimo, sed optime etiam cessisse, superiora, quæ tamen extraordinaria fere sunt, docent exempla.* D. Stryckius: *Eo casu si persona idonea non adsit, non putarem, illicitam esse compulsionem.* Nec aliter sensit, qui sub nomine Clementis ad Jacobum Fratrem Domini notissimam epistolam, quæ inter Decretales prima est, scripsit. Postquam enim Clemens ad pedes Petri projectus, Cathedræ honorem declinavit: *quod si esset alius melior, inquit, si quis mihi alius adiutor tam sedulus adfuisset, si quis tam plenè doctrinæ meæ rationem cepisset, sed & Ecclesiasticas dispositiones a me tam plene didicisset, habens alium talem, non te cogerem, opus bonum suscipere nolentem.* Id nempe significans, Cathedram suam successore indigere, cui ipsum destinare summa necessitate compelleretur, abs qua si esset, invitum se nequaquam coacturum esse. Quid enim, an propter unius hominis commoditatem tota Ecclesiæ societas in periculum adducatur?

§. XXXII. Nec argumenta in contrarium adducta casus hujus exceptionem elidunt, nisi & in civilibus, ut rectè judicat Brunnemannus, eundem effectum producerent, unicumque Jonæ exemplum apertè ostendit, id, quod in ordinario Ecclesiæ statu & eorum, qui officiis ejus præfici possunt, copia fieri salva Ecclesiæ exultatione & salute non potest, id in idoneorum defectu & extra ordinem, requiruntur id vel locorum vel temporum circumstantiis, coram Deo neque illicitum esse neque ineptum.

§. XXXIII. Hæc nunc pro modulo exiguæ Disputationis sufficiant, ex quibus materiam de Fuga Ministerii Ecclesiastici qualitercunque intelligi posse speramus. Nihil igitur nunc amplius superest, quam ut Deo pro viribus nobis concessis immortales agnetes gratias, studiorum nostrorum incrementa ei enixissime commendemus.

AD
Praeximium DN. RESPOND. PILGRIMUM, *Buxieb. Bremensis*
B *Remenses* virtute *bis* * hîc persæpe merentur,
Laudibus ut variis atqve favore micent:
Qvos inter quia Tu *merito bis*, Amice, refulges,
Bis Tibi congrator, *binaq;* ferta precor.

**Bremensis.*
Bis merens.

L. M. Q.
A. D. HABICHHORST, D.

NOBIL, & CLARISS. HUIUS DISP. AUCTORI
S. P. D.

 Um elaborandum Tibi, optime PILGRIM, isthoc de Fugâ
Ministerii Ecclesiastici argumentum, communicatis quibusdam
ex Bibliothecâ meâ Excerptis, obtulissim, ad hunc
laborem subeundum, quippe ingenio Tuo exercendo
perquam idoneum, promptum Te illicò cupidumq; de-
prehendi. E vestigio enim involasti libros, volvisti diurnâ nocturnâq;
manu, materiam materiæq; momenta ex imis fundamentis reddidisti
Tibi perspecta, & postquam manum operi adposuisses, spem meam de
facultatibus Tuis non parum roborasti. Videram enim jam antea, in-
genii Tibi vim obtigisse vividam & res etiam difficiles sine difficultate
penetrantem, cui cum industriam jungeres studiumq; nihil Tibi foret
impervium. Exemplo præterea Te suo excitavit firmavitq; FRATER
Tuus, animarum agens curam in Serenissimi DUCIS cohorte, quæ in
Belgio nunc militat, cujus excitatus ad meliora studia, cum vitæ integri-
tate conjuncta, animus in recenti adhuc omnium hæret memoriâ. Qua-
re ut de primo isthoc eruditionis Tuæ Theologicæ specimine ingenuâ
Tibi mente gratulor, ita nequaquam dubitare studiorum Tuorum Pa-
tronos jubeo, fore, ut non tantum non fallas expectationem ipsorum,
sed aliquando etiam superes. Sed & hunc fructum Tibi adferet dispu-
tatio Tua, ut aliquando sacrum ministerium nonnisi animo ingredia-
ris ab impurâ ambitione alieno. Tum enim vel maxime ejus doctrinæ
recordaberis, quam tot jam subnixam fulcris proponis. Ita & Tuæ con-
scientiæ amabilissimam in omni sinistro insultu tranquillitatem conci-
liabis & opera Tua in ædificando, qui fidei Tuæ credetur, cœtu in Deo
erit benedicta. Vale scr. XXII. April. MDCCIV.

Disputationis PRÆSES.

510

TU, Pilgrime, Fugam sacrati Muneris *audes*
Dicere; pro quantum distat ab ore tuo,
Quod currens, orans, dans, nubens appetit orbis,
Totus ad eximium crimine munus hians?
Verè Tu Pilgrimus eris, si talia dices,
Et nostro mundo Tu peregrinus eris.
Ast cum sacrarum cupidus vestigia rerum
Legeris, & rectâ terminus arte datur?
Tu, Laudate, DEO, Tibi Tu, studiusq; severis,
Ecclesiæq; Dei non peregrinus eris.
Sic ergo discas, doceas, vivasq; deinceps
Proficuus reliquis omnia tutus ages!

Paucis lineolis, pluribus autem affectus propensio-
 ris indicis privatis, Clariss. Dno. Respondenti
 sibi quoque ob eruditionis incrementa sedulo
 conquisita cognito, grat. vol.

LMg

JOH. PETR. Grunenberg/ D. P. P.
 Consil. Consist. & D. Mecl Superint.

Ezt zeigt dein muntre Geiſt des ſchönen Fleiſſes Proben/
 Den man zur Gottes-Lehre an dir/mein Wehrer/spürt.
 Weil nun der Höchſte dich auff ſeinen Wegen führt:
 So ſey auch ſiets getroſt! die Hülffe komt von Oben.

Hiermit wolte dem Herrn Respondenten ſeinem wehrteſten
 Freunde und fleißigen Auditori ſeine Liebe und
 Ergebenheit bezeugen

HENRICUS ASCAN. Endelſen/
 Phil. M. & SS. Theol. D.J. & PP.

AD NOB. & CLARISS. DN. A. & R

Singularis ille & plusquam fraternus amor, quo
erga plurimum reverendum tuum Dn. Fratrem
nullo non tempore flagro, me statim commovit,
ut post abitum ejus in Belgium te, optime PILGRIM,
non minori amplexus sim amicitia, quæ dum te tanquam
domesticum meum, egregias & fere incomparabiles ani-
mi corporisq; dotes, indefesso studio augmentem vidi, quo-
tidie crevit. Pluribus te quidem possem ornare encomiis,
sed superflua sunt verba, quia præsens hocce tuum spe-
cimen Academicum, sole meridiano clarius exhibet testi-
monium, te non sine fructu consumpsisse tempus. Hinc
ex imo tibi gratulor pectore, Deum T.O.M. implorans,
ut te servet incolumem, quo sicut firma mihi spes est,
talis aliquando vir evadas, qui ecclesiæ Christimula-
tum afferat utilitatis.

hic paucis honoratissimo suo domestico
gratulari voluit

M. CHRIST. DIETER. HALTERMAN,
ad D. Petr. Ecclesiastes.

—(O)—

